

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie zoogdieren

Paard

Equus caballus

Paarden worden al heel lang als huisdier gehouden. Vroeger werden deze dieren vooral als werkpaard gebruikt. Tegenwoordig zijn paarden steeds meer een 'maatje'. U kunt samen met een paard genieten van de natuur, sport beoefenen of op een andere manier samen dingen ondernemen. Er komt veel bij kijken, maar u krijgt er ook veel voor terug!

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of het paard het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Paarden zijn vluchtdieren die met soortgenoten samen willen leven om zich prettig te voelen. Ze hebben veel beweging nodig en willen daarom het liefst iedere dag in een ruime weide kunnen lopen. Er zijn allerlei verschillende paarden- en ponyrassen. Ze verschillen in karakter, lichaamsbouw, kleur en (sport)mogelijkheden. Grofweg zijn de rassen te verdelen in pony's en paarden. Pony's hebben in Nederland een schofthoogte tot 1,57 m, internationaal ligt de grens tussen pony's en paarden bij 1,47 m. Paarden zijn verder onder te verdelen in koudbloeden (grote, zware, vaak rustige dieren), warm- of halfbloeden (slanker en meer temperamentvol) en volbloeden.

Paarden en pony's worden gemiddeld tussen de 20 en 25 jaar oud, maar leeftijden tot 35 jaar komen ook voor. Pony's leven over het algemeen langer dan paarden.

Verschillende varianten

Er zijn meer dan 200 paarden- en ponyrassen. Voorbeelden van ponyrassen zijn de Shetlander en de Welsh pony. Koudbloedpaarden zijn bijvoorbeeld de Shire en het Nederlands trekpaard. Bekende warmbloedpaarden zijn het KWPN-paard en de Hannoveraan. De Arabier en het Engelse Volbloed zijn volbloeden.

Van nature

Paarden zijn sociale dieren die van nature in kleine groepen rondzwerven. Het zijn prooidieren, daarom zijn ze erg alert en vluchten ze bij gevaar. Paarden communiceren met behulp van oren, staart, algemene lichaamshouding en met geluiden. Hun reukvermogen is belangrijk voor het verkennen van de omgeving, het vinden van voedsel en het herkennen van andere paarden. Daarnaast hebben paarden een goed gehoor en een breed gezichtsveld. Van nature hebben deze dieren behoefte aan veel bewegen, frisse lucht, vaak kleine beetjes eten en gezelschap van soortgenoten.

Huisvesting

Veel paarden worden gestald in een manege, een pensionstal of op een wei. Let bij een wei op dat er een schuilmogelijkheid is tegen zon, wind en regen. Kijk of er geen giftige planten zijn en gebruik geen prikkeldraad om de wei af te rasteren. De stal moet ruim, veilig, schoon, droog en licht genoeg zijn. Er moet goede ventilatie zijn, zonder dat het tocht. Zowel in een wei als in een stal is het belangrijk dat het paard contact met soortgenoten kan hebben. Het continu opsluiten van paarden in boxen wordt afgeraden. De minimale grootte van de box is afhankelijk van de grootte (schofthoogte) van het paard. U kunt de minimale grootte van de box uitrekenen door $(2 \times \text{de schofthoogte van het paard})^2$ te nemen. De uitkomst daarvan is het aantal vierkante meters dat een box groot moet zijn. In de tabel ziet u wat de minimum vloeroppervlakten zijn.

Schofthoogte	Vloeroppervlak
Kleiner dan 155 cm	9,00 m ²
155 - 164 cm	9,60 m ²
165 - 174 cm	10,90 m ²
175 cm of groter	12,25 m ²

De vloer van de stal kan bedekt worden met bijvoorbeeld stro, vlas of houtkrullen. Gebruik geen zaagsel, dat bevat teveel stof. Houd bij de keuze van een bodembedekker rekening met de kosten (inkoop en afvoer), stoffigheid en het eetgedrag van het paard. Paarden knabbelen graag op stro, maar sommige paarden eten er teveel van en kunnen dan last krijgen van verstopping.

Als er voldoende ruimte in het weiland is, kunnen merries en ruinen (gecastreerde hengsten) meestal bij elkaar gehouden worden. Hengsten moeten over het algemeen apart gestald worden om ruzies en ongewenste voortplanting te voorkomen.

Verzorgen en hanteren

Paarden moeten iedere dag voldoende beweging hebben, door bijvoorbeeld weidegang of door te rijden. Borstel het paard regelmatig om de huid te verzorgen. Controleer de hoeven op steentjes of andere voorwerpen waardoor het paard kreupel kan worden. Jaarlijkse gebitscontrole is aan te bevelen. Dit kan de dierenarts of een speciale paardentandarts doen. Iedere zes tot acht weken moet een paard naar de hoefsmid. Om worminfecties te voorkomen is regelmatig mestonderzoek of preventief ontwormen nodig. Neem hiervoor contact op met uw dierenarts.

Vanwege hun formaat en het feit dat paarden vluchtdieren zijn, gebeuren er wel eens ongelukken met deze dieren. Soms worden mensen geschopt, ruiters vallen van hun paard, paarden (eventueel met menwagens erachter) slaan op hol, enzovoorts. De ongelukken waarbij paarden op hun baas stappen of een aanrijding op de openbare weg veroorzaken, hebben vaak ernstige gevolgen. In 30% van de gevallen is een schrikreactie van het paard aanleiding tot het ongeval.

Veiligheidsmaatregelen zijn het dragen van een goedgekeurde veiligheidshelm, goede kleding (rijlaarzen), voor het paard een goed passend harnachement en het gebruik van bijvoorbeeld veiligheidsstijgbeugels en body protectoren. Neem paardrijles bij een gediplomeerde instructeur en wees alert op wat in de omgeving gebeurt. Houd altijd in uw achterhoofd dat een paard van nature een vluchtdier is. Probeer vooruit te denken hoe hij kan reageren in bepaalde situaties. Voorkom dat een paard u kan schoppen en ga nooit achter een paard staan.

Voeding

Paarden eten vooral gras en ruwvoer (zoals hooi). Van nature eten ze de hele dag kleine beetjes, daarom is het goed om, als een paard op stal staat, hem drie tot vijf keer per dag hooi te voeren. Pas op dat er geen Jacobskruiskruid in het hooi zit, dit kruid bevat giftige stoffen die voor onherstelbare leverschade bij uw paard kunnen zorgen.

Een paard dat regelmatig stevig moet werken, kunt u behalve hooi ook krachtvoer (bijvoorbeeld brokken of haver) geven. Pony's zijn over het algemeen soberder en hebben minder krachtvoer nodig dan paarden. Brokken zijn te koop bij onder andere diervoederzaken, dierenspecialzaken en ruitersportzaken. Hooi en stro kan bijvoorbeeld via boerenbedrijven worden ingekocht.

Een paard moet altijd water tot zijn beschikking hebben.

Voortplanting

Merries zijn elf maanden drachtig van een veulen. Het gebeurt soms ook dat een merrie langer drachtig is, in sommige gevallen zelfs langer dan een jaar! Veulens drinken de eerste maanden bij hun moeder en gaan na verloop van tijd ook ander voer eten. Vaak worden (sportpaard)veulens op een leeftijd van vierenhalve maand bij de moeder weggehaald (gespeend), maar veel mensen wachten hier liever wat langer mee. Een gespeend veulen behoort op te groeien tussen soort- en leeftijdsgenoten. Het spelen van veulens met leeftijdsgenoten heeft een positieve invloed op de fysieke ontwikkeling, het leervermogen en sociale relaties. Paarden worden vruchtbaar als ze ongeveer anderhalf zijn. Vanaf de leeftijd van drie jaar kan een paard bereden worden. Sommige rassen groeien langzamer, dan wordt er soms langer gewacht voordat het dier bereden wordt.

Niet alleen paarden, maar ook een paard en een ezel kunnen met elkaar paren. Hun nakomeling heet bij een kruising tussen een ezelhengst en een paardenmerrie een muilnier; andersom is er sprake van een muilezel. Deze kruisingen zijn zelf vervolgens niet vruchtbaar meer.

Ziekten en aandoeningen

Natuurlijk wilt u voorkomen dat uw dier ziek wordt. Als u weet waar u op moet letten en hoe uw dier zich gedraagt als het gezond is, merkt u het eerder wanneer er iets aan de hand is en kunt u bijtijds actie ondernemen. Een gezond paard heeft een glanzend haarkleed, is niet te mager en kijkt helder en vrolijk de wereld in. De mestballen zijn stevig en glanzend. Controleer dagelijks of uw paard geen wonden heeft.

Voorbeelden van veel voorkomende aandoeningen zijn koliek (buikpijn), kreupelheid, worminfecties, en spier- of hoefbevangenheid. Daarnaast zijn er besmettelijke ziekten zoals droes en influenza en kunnen paarden last hebben van staart- en maneneceem. Sommige ziekten kunnen voorkomen of beperkt worden door inenting, een juist voerbeleid en tijdige ontworming. Zorg er voor dat de stal schoon en droog is en verwijder regelmatig de ontlasting uit het weiland om wormbesmetting te voorkomen. Raadpleeg bij vragen over de gezondheid van uw paard altijd een dierenarts.

Benodigde ervaring

Een paard is een krachtig vluchtdier en er is kennis voor nodig om op de juiste manier met zo'n dier om te gaan. Als u op zoek bent naar een geschikt paard, is het verstandig advies te vragen aan een deskundige, zoals een paardendierenarts, stalhouder of iemand met veel praktijkervaring.

Zorg ervoor dat u voldoende ervaring heeft voordat u een eigen paard aanschaft. Vraag uzelf af met welk doel u een paard koopt. Wilt u rijden of menen, recreatief of juist wedstrijdgericht? Wat is uw eigen ervaring? Een minder ervaren ruiter kan veel leren van een ervaren paard. Kies een paard dat qua karakter bij u past. Bedenk dat een paard veel tijd en geld kost, en dat bijvoorbeeld een vakantieoppas moeilijk te vinden kan zijn.

Aanschaf en kosten

De aanschafkosten van een paard hangen onder andere af van het ras, stamboekpapieren, leeftijd, ervaring, karakter en opleiding van het paard. Gemiddeld variëren de prijzen van een eerste pony van enkele honderden tot enkele duizenden euro's. Voor een paard liggen deze prijzen vaak nog iets hoger. Het kan verstandig zijn om een paard te laten keuren bij aankoop, dit kost enkele honderden euro's, afhankelijk van de zwaarte van de keuring. Wanneer u bijvoorbeeld een sportpaard wilt kopen, kan het verstandig zijn om röntgenfoto's van het beenwerk te laten maken, wat duurder is.

Het paard stallen in een pensionstal inclusief voer kost gemiddeld enkele honderden euro's per maand. Verder zijn er de kosten voor aanschaf van bijvoorbeeld tuig, zadel en hoofdstel, dekens, verzorgingsproducten en rijkleding. Elke zes tot acht weken moet de hoefsmid komen om de hoeven te bekappen of het paard te beslaan. Ook zijn er terugkerende kosten voor inenting, ontwormen, tandarts, stamboekregistratie, lidmaatschap van een club, lessen en/of wedstrijddeelname.

Daarnaast moet u rekening houden met onvoorziene (dierenarts)kosten. Met name operatieve ingrepen zijn duur, een speciale paardenverzekering kan daarom overwogen worden.

Aandachtspunten

- Elke paardeneigenaar moet van zijn dier een paspoort hebben en het paard moet geïdentificeerd moeten worden, bijvoorbeeld door middel van een chip. Een paspoort is echter geen eigendomsbewijs, het is daarom belangrijk dat bij (ver)koop van een paard koper en verkoper samen een koopcontract ondertekenen.
- Voor meer informatie over het paard en de paardensport kunt u onder andere terecht bij de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (www.fnrs.nl), de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (www.knhs.nl) of de Vereniging Eigen Paard (www.eigenpaard.nl).

Bij het LICG kunt u terecht voor onafhankelijke en betrouwbare informatie over het 'houden van huisdieren'. Door het bieden van deze informatie en het organiseren van campagnes levert het LICG een bijdrage aan verbetering van de gezondheid en het welzijn van huisdieren in Nederland.

Versie: september 2010

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl